

DAGMADA DUGSIGA HOOSE NO. 750
GUGA QABOW, MN 56320

413 CAGAJUGLAYNTA IYO RABSHADAHA

Waxaana La Korsaday: Maajo, 2014
Juunyo 2024

Dib u eegis:

Dib u eegid: Agoosto 7, 2024

I. UJEEDDO

Dagmada dugsigu waxaa ka go'an in uu sameeyo jawi dhammaan shaqsiyaadka si xushmad iyo maamuus leh loogula dhaqmo. Ujeedada siyaasaddan waa in la joogteeyo jawi waxbarasho iyo shaqo oo ka madax banaan dhibaateynta iyo rabshadaha iyadoo lagu saleynayo jinsiyad, midab, caqiido, diin, asal qaran, jinsi, da', da'da, xaaladda guurka, xaaladda qoyska, xaaladda qoyska, marka la eego xagga kaalmada dadweynaha, jihada galmada, ama naafanimu (Fasalka la ilaaliyo). Degmadda iskuulka uma ay dulqaadan doonto habdhaqanka noocaas ah.

II. QORAALKA GUUD EE SIYAASADDA

- A. Siyaasadda degaanka dugsiga waa in la joogteeyo jawi waxbarasho iyo shaqo oo ka madax banaan dhibaateynta iyo rabshadaha iyadoo lagu saleynayo fasalka la ilaaliyo. Degmadda iskuulku waxay mamnuucdaa nooc kasta oo dhibaateyn ama dagaal ah oo lagu salaynayo dabaqadda la hayo ee la hayo.
- B. Xadgudubka ku kaca xeerkan ayaa dhacaya markii arday kasta, macalin, maamule, ama shaqaale kale oo iskuul ahi ay dhibaateeyaan ardayga, macalinka, maamulaha, maamulaha, ama shaqaale kale ee dugsiyada ama koox arday ah, macalimiin, maamulayaal, ama shaqaale kale oo dugsi ah iyada oo loo marayo habdhaqan ama isgaarsiin ku salaysan fasalka la ilaaliyo ee qofka, sida uu qeexay siyaasaddan. (Ujeeddooyinka siyaasaddan awgiis, shaqaalaha degmadda dugsiga waxaa ka mid ah xubnaha guddiga dugsiga, shaqaalaha dugsiga, wakiillada, mutadawiciinta, qandaraaslayaasha, ama dadka ku hoos jira kormeerka iyo maamulka xaafadda.)
- C. Xadgudubka xeerkan ayaa dhacaya marka arday kasta, macalin, maamule, ama shaqaale kale oo dugsiyeedka ahi uu dhibaato, ku hanjabo inuu wax u geysto, ama isku dayo inuu dagaal u geysto arday kasta, macalin, maamule, ama shaqaale kale oo dugsi ah ama koox arday ah, macalimiin, maamule, ama shaqaale kale oo degmo ee iskuulka ah oo ku salaysan fasalka la ilaaliyo qofku.
- D. Degmadda dugsigu waxay u hawlgeli doonaan inay baadhitaan ku sameeyaan dhammaan cabashooyinka, mid rasmi ah ama aan rasmi ahayn, mid afka ah ama mid qoraal ah, dhibaateyn ama qalalaase lagu salaynayo fasalka la ilaaliyo qof, iyo in la anshaxiyo ama laga qaado tallaabo ku habboon arday kasta, macalinka, maamulaha, ama shaqaalaha kale ee degmadda dugsiga ee lagu helo in ay ku xad gudbeen siyaasaddan.

III. QEEXIDDA

- A. "Weerar" waa:
  1. fal loola kacdoon ah in uu cabsi ku keeno mid kale oo ah waxyeello jireed oo degdeg ah ama dhimasho ah;

2. ula kac ah infliction of ama isku day in la soo gaaro waxyeelo jidheed on kale; ama
  3. khatarta ah in la sameeyo jir ahaan waxyeello mid kale oo la joogo awood u leh inay fuliso khatarta.
- B. "Dhibaataaynta" ee xeerkan mamnuucay wuxuu ka kooban yahay dhaqanno jireed ama mid afka ah, oo ay ka mid yihiin, laakiin aan ku xaddidnayn, isgaarsiinta elektarooniga ah, ee la xiriira qofka ama koox ka mid ah jinsiyada qofka, midabkiisa, diintiisa, asalkiisa, jinsiga, da'da, xaaladda guurka, maqaamka qoyska, xaaladda la xiriirta kaalmada dadweynaha, jihataynta galmada, oo ay ku jiraan aqoonsiga jinsiga ama hadalka, ama naafonimo, marka la sameeyo:
1. leedahay ujeedo ama saameyn ah in la abuurto cabsi-galin, cadaawad, ama waxyeello shaqo ama jawi waxbarasho;
  2. leedahay ujeedo ama saameyn ku qotoma ama aan macquul ahayn in faragelin lagu sameeyo shaqada ama waxqabadka waxbarasho ee qofka; ama
  3. Sidoo kale saameyn xun ku yeesha qofka ama fursadaha waxbarasho ee uu qofku leeyahay.
- C. "Isla markiiba" waxaa loola jeedaa sida ugu dhakhsaha badan ee suurtagalka ah laakiin dhacdo la'aan marka ay dhacdo wax ka badan 24 saacadood.
- D. kala saaridda la ilaaliyo; Qeexidda
1. "Disability" waxaa loola jeedaa, iyadoo la tixgelinayo qofka
    - a. dareenka jirka ah ama curyaanimada maskaxda oo si wax ku ool ah u xaddidaya hal ama in ka badan hawlaha waaweyn ee nololsha qofkaas;
    - b. wuxuu leeyahay (oo xaq ku leh) cadaabka curyaanka ah. ama
    - c. loo arko in ay tahay mid naafo noocaas ah leh.
  2. "Familial status" waxaa loola jeedaa xaaladda hal ama in ka badan oo da'yar ah oo heysto sharci ama mas'uul ka ah:
    - a. waalidka ilmaha yar ama waalidka ilmaha yar ama qofka mas'uul ka ah ilmaha yar ayaa mas'uul ka ah ilmaha yar; ama
    - b. waalidka, waalidka, waalidka, qofka mas'uulka ka ah ama qofka mas'uul ka ah, isagoo haysta warqad ruqsada qoraalka ah ee waalidka ama waalidka ama qofka mas'uulka ka ah. Xaaladda caafimaad iyaduna waxay ka dhigantahay in qofku joogo lana daryeelo hal ama in ka badan oo qof oo aan lahayn awood ay ku buuxiyaan shuruudaha lagama maarmaanka u ah caafimaadka jirka, nabadgelyada, ama is-daryeelka sababtoo ah qofka ama shakhsiyadka aysan awoodin in ay helaan oo qiimeeyaan macluumaadka ama gaaraan ama ay go'aan ka gaaraan. Difaaca la iska ilaaliyo in laga hortago dhibaataaynta ama takoorka ku saleysan xaaladda qoyska waxay khusaysaa qofkasta oo uur leh ama ku guda jira xaqiijinta mas'uuliyadda sharciga ah ee shakhsiga aan gaarin da'da aqlabiyadda leh.
  3. "Xaaladda guurka" waxaa loola jeedaa in qofku yahay qof keli ah, guursanaya, dib u guursaday, furay, kala go'ay, ama xaaskiisa shaqada oo nolol nololeed ah iyo in xaaladaha shaqada lagu jiro laga badbaadinayo dhibaateyn ama takooris iyadoo loo eegaayo aqoonsi, xaalad, ficil, ama caqiidooyin uu qabo xaaskiisa

ama xaaskiisa ama xaaskiisa hore.

4. "Asal ahaan asal ahaan" waxaa loola jeedaa dhalashada qofka ama mid ka mid ah awoowayaasha dhaxalka ah ee qofka.
  5. "Jinsiga" waxaa ku jira, laakiin aan ku koobneyn oo kaliya, uurka, dhalmada, iyo curyaanimada la xiriirta uurka ama dhalmada.
  6. "Jihada galmada" waxaa loola jeedaa cidda loo malaynayo, ama loo malaynayo in ay tahay, dareen ahaan, jir ahaan, ama jinsi ahaan u soo jiidatay iyada oo ku saleysan aqoonsiga jinsiga ama jinsiga. Qofka waxaa laga yaabaa in loo soo jiito rag, haween, labadaba, midna, ama dad jinsi ah, androgynous, ama leh aqoonsi kale oo jinsi ah.
  7. "Xaaladda ku aaddan kaalmada dadweyne" waxaa loola jeedaa xaaladda ah in qof hela kaalmada heer federaal, heer gobol, ama degaan, oo ay ku jiraan gargaar caafimaad, ama kireystaha oo qaata kaalmaha federaalka, gobolka, ama degaanka, oo ay ku jiraan kaalmada kirada ama dheeraadka kirada.
- E. "Jawaabta dib-u-heshiisiinta" waxaa loola jeedaa tallaabo lagu joojinayo laguna saxayo falalka lagu aflagaadeynaayo ama rabshado, laga hortegayo falalka dhibaateynta ama rabshadaha ee ka imaanaya soo noqnoqoshada, lagana ilaaliyo, la taageerayo, laguna wax-ka-qabto matalaad ardayga ah ee bartilmaameedka ah ama dhibanayaasha falalka dhibaateynta ama rabshadda.
- F. Dhibaateynta Galmada; Qeexid
1. Dhibaateynta galmada waxaa ka mid ah horumarka galmada ee aan la soo koobin, codsiyada niyad-jebinta galmada, kufsiga jinsiga ah, ama falal kale oo afka ama jirka ah ama isgaadhsiinta dabeecadda galmada marka:
    - a. in la soo gudbiyo dhaqankaas ama isgaarsiinta waxaa laga dhigayaa erey ama shuruud, si cad ama si aan qarsoodi ahayn, marka shaqo la helo ama waxbarasho; ama
    - b. gudbinta ama diidmada habdhaqankaas ama isgaadhsiinta qofku u sameeyo waxaa loo adeegsadaa arrin ku saabsan go'aamada saameynaya qofkaas shaqo ama waxbarasho; ama
    - c. hab dhaqankaas ama isgaarsiintu waxay leeyihiin ujeedo ama saamayn ay si dhab ah u faragelin karaan shaqaaleysiinta ama waxbarashda qofka, ama abuurista cabsigelin, cadownimo, ama shaqo gelin weerar ah ama jawi waxbarasho.
  2. Xadgudubka galmada waxaa ka mid ahaan kara, laakiin aan ku xaddidneyn:
    - a. xad gudub ama fara xumeyn aan kala soo dhoweyneynin;
    - b. cadaadiska soo noqnoqneyn ee hawlaha galmada;
    - c. soo dhowaansho la'aanta ah, galmada ku kacsan, ama bootinta aan habooneyn, farriinta, ama la taabashada jireed, taas oo aan ahayn xakamaynta lagama maarmaanka ah ee ardayga (s) macalimiinta, maamulayaasha, ama shaqaalaha kale ee dugsiyada si looga fogaado waxyeelada jireed ee dadka ama hantida;

- d. habdhaqanka ama ereyada galmada oo aan soo koobi karin, oo ay ku jiraan dalabka raalli galmo, ayna la socdaan hanjabaado aad ula macno ah ama cad oo ku saabsan shaqaaleynta qofka ama xaaladda waxbarasho;
- e. dabecadaha ama ereyada galmada oo aan la soo koobi karin, oo ay ku jiraan dalabka raalli gelinta galmada, oo ay weheliyaan ballanqaadyo aan la soo koobi karin ama cad oo ah in la doorbido daaweyn la xiriirta shaqada qofka ama xaaladda waxbarasho; ama
- f. habdhaqan aan kala soocneyn ama ereyada qofka loo jiheeyo sababo la xiriira jihada galmada, oo ay ku jiraan aqoonsiga jinsiga ama hadalka.

G. Xadgudubka Galmada; Qeexid

- 1. Xadgudubka galmadu waa xadgudub ama xoog ama hanjabaad xag jireed ah, taasoo ku lug leh in la taabto qof kale uu maxbuuskiisa la leeyahay ama lagu qasbo in qof kale la taabto qaybaha uu qofku ay xasiliyeed ku xasuustay. Qaybaha saxda ah, sida ku qeexan xeerarka Minnesota, qaybta 609.341, waxaa ka mid ah aagga aasaasiga ah ee xubinta taranka, gumaarka, bowdada hoose, garbaha hoose, barkadaha, ama naasaha, iyo sidoo kale dharka daboolaya meelahan.
- 2. Dagaalka galmadu waa ahaan karaa laakiin kuma koobna oo kaliya:
  - a. taabashada, garaacida, qabsashada, kuna duufsato ama kufsato qof kale qaybahiis
  - b. Ku khasbidda, ku khasbidda, ama isku dayga in lagu qasbayo ama lagu qasbi karo taabashada cid ay cid kale la qabto;
  - c. ku qasbidda, ku qasbidda, ama isku dayga in la khasbo ama lagu qasbo galmo ama fal galmo kale; ama
  - d. hanjabaad in ay khasabto ama ku qasbi karto falalka galmada, oo ay ka mid tahay in ay taaba galaan taabo galmo ama galmo kale.

H. Rabshadaha; Qeexid

Rabshadaha ay mamnuucday siyaasaddani waa ficil gardarada ah oo jir ahaaneed ama weerar lagu qaado qof kale ama koox shaqsiyaad ah sababtoo ah, ama hab macquul ah oo la xiriira dabaqadda ilaalinta ee qofka.

II. HABABKA WARGELINTA

- A. Qof kasta oo aaminsan in isaga ama iyadu uu noqday bartilmaameed ama dhibane dhib loo geystay dhibaateyn ama rabshado ay ku saleeyeen Fasalka La Ilaaliyo oo ay dhigtaan arday, macalin, maamule, ama shaqaale kale oo iskuul ah, ama qof kasta oo aqoon ama caqiido u leh hab-dhaqanka taas oo ka dhalan karta dhibaateynta ama rabshadaha ay siyaasaddani mamnuuc ka tahay xagga arday, macalinka, Maamulaha, ama shaqaale kale ee dugsiyada ama koox arday, macalimiin, maamulayaasha, ama shaqaalaha kale ee degmooyinka dugsiyada waa in ay si degdeg ah ugu soo wargaliyaan sharciyada lagu eedeeyey in loo gudbiyo mas'uulka degmo ee ku haboon ee degmadda uu xeerkani ku qoondeeyey. Qofku wuxuu ku wargelin karaa ficillooyinkaas oo noqon kara dhibaateyn ama dagaal aan magaciisa la sheegin. Si kastaba ha ahaatee, degaanka iskuulku kuma tiirsana oo keliya warbixinta qarsoodiga ah, si ay u go'aamiyaan anshaxa ama

jawaabaha kale ee hagaajinta.

- B. Degmadda iskuulku waxay ku dhiirigelinaysaa xisbiga soo gudbinaya ama qofka cabanaya in ay isticmaalaan foomamka warbixinta ee laga heli karo maamulaha ama kormeeraha dhismaha dhisme kasta ama laga heli karo xafiiska xaafada iskuulka, laakiin warbixiyayaasha afka ah waa in sidoo kale loo eegaa cabashooyinka.
- C. Wax ku jira siyaasaddan wax ka hor joogsanaya ma jiro qof ka hor istaagaya in uu toos u soo wargeliyo dhibaateyn ama rabshado uu toos ugu soo wargeliyo sarkaalka u qaabilsan xuquuqda aadanaha ee dugsiyada ama kormeeraha. Haddii cabashadu ay ku lug leedahay qaybta warbixinta dhismaha, qaybta warbixinta ama cabashada waa in loo sameeyaa ama si toos ah loogu gudbinayaa kormeeraha guud ama xaafadda dugsiga ee xuquuquliyayaasha xuquuqda aadanaha.
- D. Dhismaha Iskuul kasta. Maamulaha dhismaha, maamulaha, maamulaha, ama kormeeraha dhismaha (oo hoos ku qoran "tallaabo qaadaha warbixinta dhismaha") waa qofka mas'uulka ka ah helitaanka warbixinno afka ah ama qoraal ah oo ku saabsan dhibaateynta ama rabshadaha mamnuucay siyaasaddan ee heer-dhisme. Shaqaale kasta oo ka shaqeeya degmooyinka dugsiga dadka waawayn oo hela warbixin ku saabsan dhibaateynta ama rabshadaha oo ay mamnuucday siyaasaddani waxay si dhakhso ah ugu soo wargelin doonaan qofka qaadaya warbixinta dhismaha. Haddii cabashadu ay ku lug leedahay qaybta warbixinta dhismaha, qaybta warbixinta ama cabashada waa in loo sameeyaa ama si toos ah loogu gudbinayaa kormeeraha guud ama xaafadda dugsiga ee xuquuquliyayaasha xuquuqda aadanaha. Qaadaha warbixinta dhismaha wuxuu xaqiijinayaa in siyaasaddan iyo habraacyadiisa, cawaaqibkiisa, iyo cunaqabateyntiisa ay yihiin kuwa si caddaalad ah oo si buuxda loo hirgeliyey, wuxuuna noqonayaa xiriir koowaad oo ku saabsan siyaasadda iyo arrimaha nidaamka.
- E. Macalinka, maamulaha iskuulka, mutadawacnimada, qandaraasleyda, ama shaqaale kale ee iskuulka ayaa si gaar ah uga feejignaada xaaladaha, duruufaha, duruufaha, ama dhacdooyinka ay ku jiri karaan falal dhibaateyn ama qalalaase ah. Qof kasta oo qofkaas oo goobjoog ah, fiiriya, war ka helaya, ama aqoon ama aaminsan dhaqan kale oo ka dhalan kara dhibaateyn ama qalalaase waa inuu sameeyaa dadaal macquul ah si wax looga qabto, una xallinaado dhibaateynta ama rabshadda wuxuuna ku soo wargeliyaa warbixin-qaadaha dhismaha si dhaqso ah. Shaqaalaha degmadda dugsiga ee ku guuldareysta in ay ku wargaliyaan habdhaqan ay sababi karaan sababo dhibaato ama qalalaase ama kuwa ku guuldareysta in ay sameeyaan dadaallo macquul ah oo wax looga qabanayo wax ka qabashada iyo xallinta dhibaateynta ama rabshadda hab waqtigii loogu talagalay ayaa laga yaabaa in lagu dhaqmo tallaabo edbin ah.
- F. Marka la helo warbixinta, warbixin-qaadaha warbixinta dhismaha waa in uu si degdeg ah u wargeliyo sarkaalka xuquuqul insaanka ee dugsigu u qaabilsan yahay, iyada oo aan la baarin ama aanu baarin warbixinta. Qofka warbixinta guriga u diyaarinaya wuu dalbadan karaa, laakiin kuma adkaysan karo, in uu yahay cabasho qoraal ah. War qoraal ah oo ku saabsan xaqiiqooyinka lagu eedeeyey ayaa isla markaaba loo gudbin doonaa warbixinta dhismaha oo warbixin u soo gudbineysa sarkaalka xuquuqda aadanaha. Haddii warbixinta la siiyay af ahaan, qofka wata warbixinta dhismaha waa inuu si shakhsiyah ah u yareynayaa foomka qoraalka ah 24 saac gudahood, una gudbinayaa sarkaalka xuquuqda aadanaha u qaabeysan. Ku guul dareysiga in la soo saaro wax dhibaasado ama warbixin rabshado ah ama cabasho sida halkan lagu sheegay waxay keeni kartaa tallaabo edbin ah oo ka dhan ah qaadaha warbixinta dhismaha.
- G. In ay Degmada. Maamulaha iskuulka wuxuu halkan u qoondeeyey Agaasimaha Hawlaha Sare ee Sare iyo Kormeeraha in ay yihiin sarkaalka xuquuqul insaanka ee dagmada dugsiga u qaabilsan (s) si ay u helaan warbixinno ama cabashooyin ku saabsan dhibaateynta ama rabshadaha mamnuucaya xeerkan. Haddii uu ku lug yeesho

cabashada uu ku lug leeyahay sarkaalka ka tirsan xuquuqda aadanaha, waxaa si toos ah cabashadda loo gudbinayaa Guddoomiyaha Guddiga Iskuulka.

- H. Degmooyinka iskuulku wuxuu si muuqata u soo diraa magaca sarkaalka xuquuqda aadanaha u dooda, waxaana kamid ah cinwaanada boostada loo diro iyo nambarada telefoonada.
- I. Soo gudbinta cabasho iimaanka wanaagsan ah ama warbixinta dhibaateynta ama rabshadaha mamnuucay siyaasaddan ma saamaynayso qofka cabanaya ama wariyaha mustaqbalka shaqaalayntiisa, dhibcaha, shaqooyinka, shaqooyinka, ama jawiga waxbarasho ama shaqooyinka.
- J. Isticmaal foomamka rasmiga ah ee foomka warbixinta ma ahan qasab.
- K. Warbixinnada dhibaateynta ama rabshadaha uu xeerkani mamnuucay waxaa lagu tilmaamaa inay yihiin xog waxbarasho oo gaar loo leeyahay iyo/ama xogta baaritaanka si qarsoodi ah loomana sheegi doono marka laga reebo sida uu sharcigu ogol yahay.
- L. Degmadda dugsigu waxay ixtiraamaysaa arrimaha gaarka ah ee qofka cabashada leh, qofka (dacwadda) loo gudbinayo, iyo markhaatiyaashu inta ugu badan ee suurtagalka ah, iyadoo waafaqsan waajibaadka sharci ee degmadda dugsiga inay baadhaan, inay qaadaan tallaabo ku haboon, iyo inay u hoggaansamaan wixii waajibaadka daahfuridda ama shaacinta ah.
- M. Aargudashada ka dhanka ah dhibbanaha, wariyaha diin wanaagga, ama marqaati furid rabshado ama dhibaateyn waa la mamnuucay.
- N. Eedeymo been ah ama warbixinno rabshado ama dhibaateyn qof kale loo geysto waa mamnuuc.
- O. Qofkii gala fal rabshado ama qalalaase, aargoosi, aargoosi, ama warbixin been ah oo rabshado ama caydhow ah, ama u oggolaanaya, oggolaanshaha, ama u dulqaata rabshadda ama dhibaateynta waxaa lagu dhaqmaa jawaabo anshax ah ama wax ka qabasho kale oo wax ka qabasho ah falkaas si waafaqsan siyaasadaha iyo nidaamyada dugsiga.

Cawaaqib xumada ka dhalan kara ardayda gala, ama qayb ka ah, mamnuucaya falalka rabshadaha ama dhibaateynta ama kuwa gala aargoosi ama ula kac ah warbixin been ah oo been ah ayaa laga yaabaa inay u dhaxayn karto jawaabo dib u habayn ah ama faragelin habdhaqan oo wanaagsan ilaa iyo ay ka mid tahay ganaax iyo/ama ka saarista.

Cawaaqib xumada ka soo baxa shaqaalaha u ogolaada, oggolaanaya, u dulqaata, u dulqaata, ama u dulqaata rabshado ama dhibaateyn ama sameeya fal aargudasho ah ama si ula kac ah warbixin been ah oo rabshada ama qalalaase ah ayaa sababi kara in tallaabo anshax ah la qaado oo ay ku jirto in la joojiyo ama laga saaro.

Cawaaqib xumada dadka kale ee ku hawlan falalka rabshadaha ama qalalaasaha mamnuucaya waxa ku jiri kara, laakiin aan lagu xadidnayn, ka saarista hantida dugsiyada iyo dhacdooyinka iyo/ama ka bixista adeegyada iyo/ama qandaraasyada.

V. BAADHITAANKA

- A. Maamul u leh degaanka dugsiga, ayaa sarkaalkan xuquuqda aadanaha ahi marka uu helo warbixin ama cabasho ku eedeysan dhibaateyn ama rabshado uu xeerkani mamnuucay, waa inuu sameeyaa ama oggolaanayaa baaritaan. Baaritaanka waxaa sameyn kara maamulka degmooyinka dugsiga ama qof saddexaad oo ay degmada iskuulku u qoondeysay.

- B. Baaritaanku wuxuu ka koobnaan karaa wareysiyo shakhsi ah oo lala yeesho qofka cabanaya, shaqsiga (s) ee dacwadda loo gudbinayo, iyo kuwa kale oo laga yaabo in ay ka warqabaan dhacdooyinka lagu eedeeyay ama duruufaha dhaliyay dacwadda. Baaritaanka waxaa sidoo kale laga yaabaa inuu ka kooban yahay habab kasta oo kale iyo dokumentiyada uu u maleeyay in ay muhiim yihiin baaruhu.
- C. Si loo go'aamiyo in dhaqanka lagu eedeeyay in ay xadgudub ku tahay siyaasaddan, degmada dugsigu waa in ay tixgeliyaan duruufaha ku xeeran, dabeecadda dabeecadda, dhacdooyinkii hore ee hore ama qaababka dabeecadaha hore ama kuwa sii socda, xiriirka ka dhexeeya dhinacyada ku lugta leh, iyo mawduuca ay dhacdooyinka lagu eedeeyey ka dhaceen. In tallaabo gaar ah ama dhacdo ay ka kooban tahay xadgudub lagu sameeyo siyaasaddan waxay u baahan yihiin go'aan ka gaarid ku salaysan xaqiiqooyinka iyo duruufaha ku xeeran.
- D. Intaas waxaa dheer, xaafadaha dugsigu waxay qaadi karaan tallaabooyin degdeg ah, si ka-fiirsashadeeda, si loo ilaaliyo bartilmaameedka ama dhibbanaha, qofka cabanaya, iyo ardayda, macalimiinta, maamulayaasha, ama shaqaalaha kale ee degmooyinka dugsiga inta ay ka dhamaystirayaan baaritaan ku saabsan eedeymaha lagu eedeeyey in la dhibaateeyo ama rabshado uu xeerkanii mamnuucay.
- E. Qofka lagu eedeeyay in uu sameeyay falka (s) ee dhibaateynta ama rabshadda waxaa loo oggolaanayaa fursad uu ku soo bandhigi karo difaaca inta uu baaritaanku socdo ama ka hor inta aan lagu dhaqmin anshax xumada ama jawaabo kale oo dib u habeyn ah.
- F. Baadhitaanka ayaa la soo dhameystiri doonaa sida ugu dhakhsaha badan ee wax looga qaban karo. Sarkaalka xuquuqul insaanka u qaabilsan arrimaha xuquuqul insaanka ee iskuulku waa inuu warbixin qoraal ah u gudbiyaa kormeeraha marka uu dhamaystiro baaritaanka. Haddii cabashadu ay ku lug leedahay kormeeraha guud, waxaa suurtagal ah in warbixinta si toos ah loogu gudbiyo guddiga iskuulka. Waxaa warbixinta ku jiri doona go'aan ka gaarista in eedeymaha la xaqiijiyay in ay yihiin kuwo xaqiiqo ah iyo in ay u muuqdaan kuwo lagu xadgudbay siyaasaddan.

VI. SCHOOL DEGMADA ACTION

- A. Marka la dhammeystiro baaritaan lagu go'aaminayo in xadgudub lagu sameeyo siyaasaddan uu dhacay, degmada dugsiga ayaa qaadi doonta tallaabo ku habboon. Tallaabada noocaas ah waxaa ka mid noqon kara, balse kuma koobna oo kaliya, digniin, hakinta, ka-reebis, ka-saarid, kala iibsi, dib-u-hagaajin, joojinta, ama dheecaanka. Natiijoyinka edbintu waxay noqon doonaan kuwo aad u daran oo ku filan oo la isku dayi karo in laga hor tago xadgudubyada iyo in si habboon loo anshaxiyo habdhaqanka mamnuucay. Degmooyinka dugsiyada ee loo qaaday xadgudub ku ah siyaasaddan waxay waafaqsan tahay shuruudaha heshiiska wadajirka ah ee lagu dabaqi karo, sharciga Minnesota iyo kan federaalka, iyo siyaasadaha degmooyinka dugsiyada ee khuseeya iyo qawaaniinta dugsiyada.
- B. Degmada dugsiga looma oggola inay dhibbanayaasha u sheegto xogta gaarka loo leeyahay ee waxbarashada ama shaqaalaha gaarka loo leeyahay ee ku saabsan qof lagu eedeeyay inuu yahay qof arday ah ama shaqaale ka tirsan degmada dugsiga. Mas'uuliyiinta iskuulku waxay ogeysiinayaan bartilmaameedyada ama dhibbanayaasha iyo kuwa lagu eedeeyey in ay qabteen dhibaateyn ama rabshado, waalidka (s) ama mas'uulka (s) bartilmaameedyada ama dhibanayaasha dhibaateynta ama rabshadda iyo waalidka (ka) ama mas'uulka (qofka) ee lagu eedeeyey in ay ku lug leeyihiin dhibaateyn ama rabshado kuwaas oo la soo sheegay in ay ku lug yeeshen dhibaateyn la soo sheegay, xaqiijiyay in dhibaateyn ama dhacdo qalalaase ah oo ka dhashay tallaabo ka reebista ama anshax xumada ah ee la qaaday, ilaa xadka uu sharcigu dhigayo.

- C. Si looga hortago ama looga jawaabo falalka dhibaateynta ama rabshadaynta ee uu geysto ama loo faray ilmo naafanimi ah, waa degmadda dugsiga, halka ay go'aamiyaan haboonaanta barnaamijka waxbarashada shakhsiyeed ee ilmaha (IEP) ama kooxda qaybta 504, u oggolaanaya in la qoro qorshaha ilmaha ee IEP ama Qaybta 504 si wax looga qabto xirfadaha iyo aqoonta cunuggu u baahan yahay owgeedu sababtoo ah curyaanimada cunugga si ay ugu oggolaadaan in cunuggu ka jawaabo ama in aadan galin falal dhibaateyn ama dagaal.

VII. AARSI AMA AARSI

Degmadda dugsigu waxay edbin doonaan ama tallaabo ku habboon ka qaadi doonaan arday kasta, macalin, maamule, ama shaqaalaha kale ee xaafadaha dugsiga ee sameeya fal aargudasho ah ama aargudasho ka sameeya qof kasta oo soo sheegta, eedeeya, ama daacad fiican ka sameeyay daacadnimo ku saabsan dhibaateyn lagu soo oogay ama qalalaase uu mamnuucay siyaasaddan, oo markhaati furaya, caawiya, ama ka qaybgala baaritaan aargoosi ah ama ku eedaysanaya in la dhibaateeyo ama qalalaase, ama qofkii marag fura, caawiya, ama ka qaybqaata dacwad ama maqalka la xiriirta dhibaateyntaas ama rabshado noocaas ah. Aargoosi waxaa ka mid ah, laakiin aan ku xadidnayn, nooc kasta oo cagajugleyn ah, aargudasho, dhibaateyn, ama si ula kac ah u kala duwanaansho badan. Cawaaqib xumada edbintu waxay noqon doontaa mid ku filan oo aad u daran si looga hortego xadgudubyada isla markaana si ku haboon loo edbiyo shaqsiga (s) ee ku hawlanaa dhibaateynta ama rabshadda. Jawaabaha jawaab celinta ah ee dhibaateynta ama rabshadda waxaa loogu talo galay dhacdada gaar ahaaneed iyo nooca fal-celinta.

VIII. XUQUUQDA HABABKA KALE EE CABASHADA

Nidaamyadani ma diidaya xaq u qof kasta u leeyahay inuu raaco waddooyin kale oo dib-u-celin ah oo ay ka mid noqon karaan in uu dacwad u gudbiyo Waaxda Xuquuqda Aadanaha ee Minnesota ama hay'ad kale oo gobol ama federaal ah, oo bilawday tallaabo madaniga ah, ama doonista in lagu saxo sida waafaqsan xeerarka gobolka iyo/ama sharciga federaalka.

IX. QAB-QABASHADA AMA DAGAALKU WAXAY KA YIHIIN XADGUDUB

- A. Marka la eego daruufaha qaarkood, dhibaateynta lagu eedeeyay ama gacan ka hadal ayaa laga yaabaa inay noqoto suurto gal ah in ay tahay sida uu qabo sharciga Minnesota. Haddii ay sidaas tahay, waajibkaadka warbixinta ee qasabka ah ee hoos yimaada Qawaaniinta Minnesota, cutubka 260E waxaa laga yaabaa inuu noqdo mid la dabaqi karo.
- B. Ma jiro wax ku jira siyaasaddan oo ka mamnuucaya in degmadu dugsiga ay qaadaan tallaabo deg deg ah si ay uga difaacdo dhibbanayaasha lagu eedeeyay in ay dhibaato, rabshado, ama tacaddiyo ku sameeyaan.

X. FAAFINTA SIYAASADDA IYO TABABARADA

- A. Nidaamkan waxaa si joogta ah loogu dhajinayaa dhisme kasta oo dugsi oo dhan ah oo ku yaalla aaga ay ardayda iyo xubnaha shaqaalaha u heli karaan.
- B. Waxaa xeerkan la siinayaa shaqaale kasta oo dugsigu leeyahay iyo qandaraasle madax bannaan oo si joogto ah ula macaamila ardayda xilliga shaqo-horaadka ah ee xaafadda dugsiga.
- C. Siyaasaddan waxaa laga dhex muuqdaa buuga gacanta ee ardayda.
- D. Degmadda dugsigu waxay soo saari doontaa hab ay ardayda iyo shaqaalahaba ku kala tashanayaan siyaasaddan.

- E. Degmadda dugsigu waxay hirgelin kartaa barnaamijyada ka hortagga rabshadaha iyo wax barashada astaamaha horumarineed si looga hortago loona yareeyo xadgudubyada siyaasadda. Barnaamijyada noocaas ahi waxay bixin karaan edbin ku saabsan barashada dabeecadda oo ay ku jiraan, laakiin aan ku xadidnayn, tayo dabeecada sida fiiro gaar ah, runta, ixtiraamka maamulka, dadaalka, mahadnaqnimada, is-anshax wanaagga, samirka, iscafinta, ixtiraamka, ixtiraamka kuwa kale, nabadaynta, khayraadka, iyo / ama ka hortagga xadgudubka galmada.
- F. Nidaamkan waxaa dib-u-eegis lagu sameyn doonaa ugu yaraan sannad walba si loo waafqo sharciga gobollada iyo kuwa federaalka.

Tixraacyada Sharciga: Minn. Stat. § 120B.232 (Waxbarashada Horumarinta Astaamaha)
Minn. Tirakoob. § 120B.234 (Waxbarashada Ka Hortagga Xadgudubka Galmada ee Caruurta)
Minn. Stat. § 121A.03, Subd. 2 (Siyaasadda Galmada, Diinta, iyo Kufsiga Jinsiyadda iyo Rabshadaha)
Minn. Stat. § 121A.031 (Siyaasadda Cabudhinta Ardayga Dugsiga)
Minn. Stat. Ch. 363A (Xeerka Xuquuqda Aadanaha ee Minnesota)
Minn. Tirakoob. § 609.211 (Qeexitaanka)
Minn. Tirada. Ch. 260E (Warbixinta ee darrada ee Minors)
20 U.S.C. §§ 1681-1688 (Title IX ee Wax ka bedelka Waxbarashada ee 1972)
29 U.S.C. § 621 *et seq.* (Takoorigda Da'da ee Sharciga shaqaaleynta)
29 U.S.C. § 794 (Qodobka 504 ee Xeerka Dhaqancelinta ee 1973)
42 U.S.C. § 1983 (Dacwadda Madaniga ah ee Diidmada Xuquuqda)
42 EE.UU. § 2000d *et seq.* (Title VI ee Xeerka Xuquuqda Madaniga ee 1964)
42 U.S.C. § 2000e *et seq.* (Title VII ee Xeerka Xuquuqda Madaniga ah)
42 U.S.C. § 12101 *et seq.* (Americans la Disabilities Act)

Cross tixraacyada: Siyaasadda MSBA / MASA Model 102 (Fursad Waxbarasho oo loo siman yahay)
MSBA/ MASA Model Policy 401 (Fursada Shaqo ee loo siman yahay)
Siyaasadda MSBA/ MASA Model 402 (Siyaasadda Dembi-takoorigda Naafada)
Siyaasadda Model MSBA / MASA 403 (Anshaxinta, Joojinta, iyo Shaqo Ka Joojinta Shaqaalaha Degmada Dugsiga)
Siyaasadda Model MSBA / MASA 406 (Macluumaadka Shaqaalaha Dawladda iyo kuwa Gaarka ah)
Siyaasadda Model MSBA / MASA 414 (Warbixinta la faray ee Dayaca Caruurta ama Fara Xumeynta Jirka ama Jinsiga)
Siyaasadda MSBA / MASA Ee Siyaasadda 415 (Warbixinta La Faray ee Dhaqan Xumo ee Dadka Waaweyn ee Nugul)
Siyaasadda Model MSBA / MASA 506 (Anshaxinta Ardayga)
Siyaasadda Moodeelka MSBA / MASA 514 (Siyaasadda Xaaraanta Bulshaynta)
Siyaasadda Model MSBA / MASA 515 (Ilaalinta iyo Gaarka ah ee Diiwaanka Ardayga)
Siyaasadda Qaabka MSBA/MASA 521 (Ciqaab la'aanta Naafada Ardayga)
Siyaasadda Tusaalaha MSBA / MASA 522 (Title IX Nondiscrimination Galmada, Nidaamka Cabashada iyo Habka)
Siyaasadda Qaabka MSBA/ MASA 524 (Nidaamka Isticmaalka Internetku aqbali karo iyo Siyaasadda Badbaadada)
Siyaasadda Qaabka MSBA/ MASA 525 (Kahortagiga Rabshadaha)
Siyaasadda MSBA / MASA Model 526 (Mamnuucista Hazing)
Siyaasadda Model MSBA / MASA 528 (Waalidka Ardayga, Qoyska, iyo Xaaladda Guurka Nondiscrimination)